

РЕЦЕНЗІЯ

доктора історичних наук, старшого наукового співробітника Щебетюк Наталії Борисівни на дисертацію Омельченко Світлани В'ячеславівни «Професор К.В. Дубняк (1890–1948) – учений та популяризатор науки й освіти в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

Актуальність обраної теми. У сучасних умовах війни за існування української держави стало вкрай затребуваним висвітлення історичної спадщини нашого народу, творчих напрацювань його видатних представників. Дисертаційне дослідження С.В. Омельченко присвячено комплексному дослідженню життєдіяльності професора К.В. Дубняка, який у першій половині минулого століття зробив вагомий внесок у розвиток окремих напрямів вітчизняної науки, але залишився маловідомим для наукового простору та й в цілому широкому загалу. Насамперед йдеться про започаткування української сільськогосподарської бібліографії, краєзнавчі, географічні дослідження, а також педагогічну й просвітницьку діяльність вченого. До цього часу комплексні підходи до вивчення зазначеної проблеми не були представлені у вітчизняній історіографії. Дане дослідження сприятиме персоніфікованому наповненню історичного тла розвитку різних напрямів науки в Україні.

Практичне значення одержаних результатів визначається представленими висновками та узагальненнями щодо особливостей життєдіяльності видатного вченого минулого століття К.В. Дубняка та його наукової спадщини. Результати дослідження можуть бути впроваджені в освітні програми навчальних дисциплін «Історія України», «Історичне краєзнавство», «Історія економічної географії» та спецкурси з регіональної історії. Матеріали дисертації є цінним інформаційним джерелом при укладанні галузевих підручників, навчальних посібників, енциклопедій, довідників та ін.

Із вищезазначеного слідує, що обрана Омельченко Світланою В'ячеславівною тема наукового дослідження має комплексний характер і достатній рівень актуальності, а також вагоме теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація С.В. Омельченко «Професор К.В. Дубняк (1890–1948) – учений та популяризатор науки й освіти в Україні» є завершеним, самостійним науковим дослідженням. Здобувачкою обґрунтовано актуальність дослідження, підтверджену результатом аналізу стану наукової розробки обраної проблеми. Визначено мету дослідницького пошуку та конкретизовано задачі для її реалізації.

Вважаємо достатньо обґрунтованими методи дослідницького пошуку, які використовувалися і відповідають основним принципам історичного дослідження, забезпечують об'єктивність та неупередженість дослідницької позиції, цілісність та всебічність розкриття предмету дослідження. За результатами досліджень виділено умовні періоди та етапи життя і наукового поступу вченого. На основі аналітико-синтетичного вивчення опублікованих та вперше уведених до наукового обігу архівних джерел, які відображають аспекти діяльності К.В. Дубняка, досліджено специфіку його наукової роботи та її окремих напрямів. Висвітлено громадську діяльність вченого, події з особистого життя, творчий шлях з урахуванням історичних умов перших десятиліть ХХ століття; виявлено та проаналізовано чинники, які вплинули на формування особистісно-індивідуального потенціалу, громадянських поглядів та наукових переконань.

Сформульовані авторкою наукові положення, узагальнення та висновки дисертаційного дослідження є аргументовані і цілком переконливими.

Достовірність та новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

На основі потужного комплексу різноманітних джерел із застосуванням методологічного інструментарію дисертантка здійснила комплексний аналіз і висвітлення просвітницької й наукової творчості К.В. Дубняка.

Проаналізовано науково-освітню спадщину К.В. Дубняка, яка становить більш як 290 доступних наукових праць 1916-1943 рр., опрацювання яких дало

можливість встановити основні напрями наукових напрацювань вченого, серед яких: зв'язок краєзнавства і географії; природознавча термінологія та природознавчі дослідження Полтавщини; система сільськогосподарського районування Полтавщини та України; сільськогосподарська освіта; галузева бібліографія, її критика та індексування книжок; наукова основа організації сільського господарства. Встановлено, що радянська влада звинуватила К.В. Дубняка у приналежності до націоналістичної організації, та співпраці з фашистським режимом і засудила до 20 років каторги у таборі Томської області, де й він помер.

У цілому, структура дисертації підпорядкована меті та відповідним дослідницьким задачам, зорієнтована на цілісне, взаємопов'язане висвітлення проблем, сукупність яких узгоджується з предметом дослідження. За основними результатами дисертаційного дослідження опубліковано 15 наукових праць: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 у зарубіжному науковому виданні та 11 публікацій у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура дисертації містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Вступ роз'яснює актуальність теми, відображення зв'язку роботи з науковими програмами, планами й темами; визначає мету та завдання, об'єкт і предмет, хронологічні межі дослідження, наукову новизну і практичне спрямування здобутих результатів.

Перший розділ присвячено історіографічному аналізу, обґрунтуванню методологічного інструментарію та огляду джерельної бази дослідження. Акцентовано увагу на відсутності комплексного дослідження життєдіяльності професора К.В. Дубняка в науковому просторі, що й оптимальною мірою актуалізує представлену роботу.

Другий розділ відображає результати аналізу становлення особистості вченого, його творчих зацікавленостей і в цілому життєвих орієнтирів, а також прослідковуються основні етапи творчого шляху. Більше уваги приділено педагогічній та просвітницькій діяльності.

Останній розділ висвітлює наукову спадщину К.В. Дубняка, яка становить понад 290 наукових публікацій. Встановлено цінні напрацювання К.В. Дубняка

з розробки програм, серії навчальних підручників та словників. Значна частина публікацій присвячена питанням краєзнавства, географії та природознавства. Крім того є чисельними праці з педагогіки, бібліографування сільськогосподарської літератури тощо.

Усі вищевикладені висновки надають можливість зробити узагальнення про наступне: зміст дисертації Омельченко Світлани В'ячеславівни достатньо розкриває обрану тему й засвідчує про виконання поставлених завдань, а тому дисертаційну роботу можна вважати самостійною завершеною науковою працею, що засвідчує високий рівень фахової підготовки авторки за даною проблематикою.

Оцінка змісту дисертації. Дослідження виконано на високому теоретичному рівні з наявністю повноти аналізу, досягнення мети через вирішення наукових завдань й обґрунтування практичного значення та відповідно є внеском у розвиток української історичної науки, історичних спеціальних дисциплін.

Дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені до досліджень на здобуття наукового ступеня та оформлена згідно вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Було б бажаним історіографічну ситуацію розглядати лише на підставі аналізу історичних праць і позбавити її зміст від залучення елементів джерельної бази.

2. Значною мірою покращити історичне тло життєдіяльності професора К.В. Дубняка допомогло б виокремлення значущих подій суспільно-політичної ситуації у даний період. Також покращенням слугували б невеликі огляди стану тих напрямів науки, які доповнились напрацюваннями вченого.

Вказані зауваження і побажання можуть слугувати для подальшого відтворення результатів дослідження, їх оптимізації або розширення і не

ставлять під сумнів отримані дисертанткою наукові результати й здобутки, мають дискусійний характер і є суто рекомендаційними.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Омельченко Світлани В'ячеславівни на тему «Професор К.В. Дубняк (1890–1948) – учений та популяризатор науки й освіти в Україні» є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, яке виконане на належному науково-теоретичному рівні. Одержані в роботі науково обгрунтовані висновки і положення розкривають життєвий шлях та наукову спадщину професора К.В. Дубняка та доповнюють інтелектуальну спадщину українського народу.

Дисертантка володіє відповідними теоретико-методологічними і практичними знаннями з предмету дослідження, має здібність до об'єктивного аналізу історичних фактів, подій та явищ, високий науковий рівень самостійної роботи на належному фаховому рівні. Дисертаційна робота характеризується доступним викладом матеріалу, логічністю і чіткістю сформульованих положень та висновків. Результати наукового дослідження повністю відповідають меті й визначеним задачам з обраної теми.

Отримані результати аналізу мають наукову цінність для подальшого розвитку історії науки України, сільськогосподарської бібліографії, краєзнавства та ін. Наявність апробацій теми в публікаціях авторки підтверджує її наукову актуальність, що була частково зrealізована у процесі оприлюднення основних результатів дослідження.

У цілому, актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, постановка мети й визначення його задач, обгрунтованість наукових положень і висновків, новизна і виклад результатів аналізу в дисертації засвідчують повноцінне виконання поставленого наукового завдання і повністю відповідають вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня «доктор філософії».

Вищевикладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційна робота Омельченко Світлани В'ячеславівни на тему: «Професор К. В. Дубняк (1890-

1948) – учений та популяризатор науки й освіти в Україні», відповідає вимогам, затвердженими у Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та Наказі МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за зазначеною спеціальністю.

РЕЦЕНЗЕНТ:

**доктор історичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач сектору наукознавства
Національної наукової
сільськогосподарської бібліотеки НААН**

Наталія Щebetюк

НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА НААН
Ідентифікаційний код 00496797
Підпис *Наталії Щebetюк*
ЗАСВІДЧУЮ
Головний секретар *Тетяна*

Тетяна